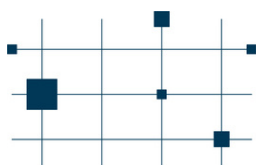

Domača oskrba

NOVIČNIK DRUŽINSKIH IN DRUGIH
NEFORMALNIH OSKRBOVALCEV

Žiri, julij 2025

Slovenska mreža
starosti prijaznih
mest in občin

Kazalo

OSKRBA DOMA IN PO SVETU

Novosti na področju dolgotrajne oskrbe 4-18

KORISTNE INFORMACIJE ZA OSKRBOVALCE

“Hiša generacij” 20

Predavanje o demenci 25

Posvet o Zakonu o dolgotrajni oskbi 27

AKTUALNE NOVICE

Slo. združenje neformalnih oskrbovalcev 28

Skupina svojcev v Žireh 30

PRIJAVNICA NA NOVIČNIK 31

UVODNIK

Dragi družinski in drugi neformalni oskrbovalci!

Pred vami je tretja številka novičnika Domača oskrba, ki izhaja v času, ko se uvajajo velike spremembe na področju dolgotrajne oskrbe. S 1. julijem 2025 je v veljavo stopilo več ključnih pravic iz Zakona o dolgotrajni oskrbi – med njimi pravica do oskrbe na domu, e-oskrbe ter storitev za ohranjanje in krepitev samostojnosti. Gre za pomemben korak k celostnemu sistemu pomoči ljudem, ki potrebujejo oskrbo – in seveda tudi tistim, ki to oskrbo nudite.

V tej številki boste našli pregled vseh novosti, postopkov in možnosti, ki jih novi zakon prinaša – jasno in razumljivo razloženo, tako da boste znali dostopati do teh storitev.

Objavljamo drugi del intervjuja z gospo Lucijo Zakeršnik iz Hiše generacij v Gorenji vasi – tokrat smo spregovorili o začasnih namestitvah, obliki pomoči, ki lahko pride zelo prav, ko svojec po operaciji potrebuje okrevanje ali ko oskrbovalci potrebujete nekaj dni zase.

Vse več pozornosti namenjamo tudi skrbi za vas, oskrbovalce – z nasveti, pogovori in dogodki, kot sta bila marčevsko predavanje o demenci v Žireh in junijski posvet o novem Zakonu o dolgotrajni oskrbi.

Na Inštitutu Antona Trstenjaka in v Starosti prijazni občini Žiri si prizadevamo, da bi vas pravočasno obveščali, povezovali in podpirali pri pomembnem, a pogosto nevidnem delu, ki ga opravljate.

Če vam bo tokratna številka všeč, se prijavite na našo listo prejemnikov - dvakrat letno vam bomo glasilo poslali **brezplačno** na vaš dom ali preko elektronske pošte. Prijavnico najdete na zadnji strani, zaupate pa nam lahko tudi vprašanja in teme, o katerih bi si želeli izvedeti več v prihodnje

Želimo vam prijetno, informativno in spodbudno branje – in da bi si ob vseh skrbah znali vzeti tudi trenutek zase.

Ekipa Inštituta Antona Trstenjaka

NOVOSTI NA PODROČJU DOLGOTRAJNE OSKRBE

Na Inštitutu Antona Trstenjaka se trudimo, da bi vsem, ki oskrbujete ali potrebujete oskrbo, na enostaven način pomagali razumeti, kaj za vas pomeni nov Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1), katere pravice lahko že uveljavljate in kako to storite.

Zakon o dolgotrajni oskrbi je bil sprejet julija 2023, uveljavlja pa se postopoma:

- 1. januarja 2024 je v veljavo stopila pravica do oskrbovalca družinskega člana (ostale pravice se še niso začele izvajati),
- **1. julija 2025 v veljavo vstopajo pravice do dolgotrajne oskrbe na domu, e-oskrbe ter storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti,**
- 1. decembra 2025 pa bo v veljavo stopila še pravica do dolgotrajne oskrbe v instituciji (npr. v domu starejših občanov) in pravica do denarnega prejema.

Še pred uveljavitvijo vseh pravic sprejetega Zakona, pa so poslanke in poslanci Državnega zbora RS, 12. 6. 2025 sprejeli Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1B) - tako imenovano novelo Zakona o dolgotrajni oskrbi. S tem so bili v prvotni zakon vključeni dodatni ukrepi, ki temeljijo na dosedanjih izkušnjah z izvajanjem zakona.

PA POGLEJMO KAJ NAM PRINAŠA ZAKON O DOLGOTRAJNI OSKRBI IN KAJ NOVELA ZAKONA

Zakon o dolgotrajni oskrbi:

Namen zakonov o dolgotrajni oskrbi po Evropi in pri nas je postaviti v središče posameznika, ki dalj časa (dolgotrajno) potrebuje oskrbo. Zakon naj bi v čim večji meri sledil potrebam človeka, ki potrebuje oskrbo, in njegovim možnostim. Glede na to, da si večina ljudi, tudi ko opeša in zboli, želi živeti doma, zakon krepi mrežo storitev v skupnosti – to je v lokalnem okolju oz. občini, kjer nekdo živi. Hkrati pa kot eno od možnosti ljudem omogoča tudi institucionalno varstvo (npr. možnost izbire oskrbe v domovih starejših občanov). Novi zakon v Sloveniji potrebujemo za pravično porazdeljen in integriran razvoj oskrbe ali z drugimi besedami, da se bodo na podlagi zakonodaje in s tem povezanih finančnih virov lahko razvile različne oblike in možnosti oskrbe, ki bodo zakonsko in tudi sicer čim bolj povezane na enem mestu.

Kaj prinaša ZDOsk-1 v primerjavi z dosedanja zakonodaja?

- sistemsko financiranje dolgotrajne oskrbe,
- razpršeno področje urejeno pod enim resorjem,
- enotne vstopne točke,
- krepitev oskrbe na domu,
- posameznik je v središču odločanja,
- odločanje na podlagi enotnega ocenjevanja.

V Sloveniji za tiste, ki potrebujejo oskrbo, poleg Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1), ostajajo veljavni tudi nekateri drugi predpisi, nekateri predpisi pa bodo po novem nehali veljati in postali del ZDOsk-1.

Razlog za to je, da pred sprejemom ZDOsk-1 v Sloveniji nismo imeli enotne definicije dolgotrajne oskrbe, prav tako pa področje ni bilo sistemsko urejeno. Dolgotrajna oskrba je bila urejena v okviru različnih zakonov oz. se je izvajala preko ločenih sistemov socialne varnosti.

Kot je razvidno iz spodnje slike so družinski pomočniki po novem zakonu postali oskrbovalci družinskega člana. **Dodatek za pomoč in postrežbo ostaja v taki obliki le do vključno 30.11.2025**, kar pomeni, da je možno oddati zahtevek le do tega datuma (razen za tiste, ki bodo uveljavljali pravico zaradi slepote in slabovidnosti - zanje bo možno zaprositi za dodatek tudi po tem datumu). Do 30.11.2025 lahko oddate tudi zahtevek za priznanje višjega obsega dodatka za pomoč in postrežbo. Od 1.12.2025 dalje boste vsi, ki prejemate dodatek za pomoč in postrežbo, dodatek obdržali, razen če se odločite za in vam priznajo pravico do dolgotrajne oskrbe. Pravica do osebne asistencije ostaja, vendar je prav tako ni možno koristiti hkrati z Zakonom o dolgotrajni oskrbi.

ZAKON O DOLGOTRAJNI OSKRBI IN POVEZAVA Z NEKATERIMI PRAVICAMI, KI SO OPREDELJENE V DRUGI ZAKONODAJI:

Pravica do družinskega pomočnika iz Zakona o socialnem varstvu

- po ZDOsk-1 se Družinski pomočnik (iz ZSV) prevede v Oskrbovalca družinskega člana (ZDOsk-1); prevedbe so bile večinoma opravljene v letu 2024.

Dodatek za pomoč in postrežbo iz Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)

- vlogo je možno oddati le še do 30.11.2025 (razen za uveljavljanje pravice zaradi slepote ali slabovidnosti),
- posameznik uveljavi pravice iz DO (iz ZDOsk-1): dodatek za pomoč in postrežbo preneha (glej pogosta vprašanja in odgovore),
- posameznik ne dosega pragu za DO: dodatek za pomoč in postrežbo ostane (po ZPIZ-2).

Pravica do osebne asistencije iz Zakona o osebni asistenci (ZOA)

- posameznik uveljavi pravice iz DO (iz ZDOsk-1): ne more uveljavljati tudi pravic iz ZOA in obratno, če posameznik uveljavi pravice iz ZOA: ne more uveljavljati tudi pravic iz ZDOsk-1.

Pogoji za pridobitev pravic po Zakonu o dolgotrajni oskrbi ali kdo lahko uveljavlja pravice znotraj dolgotrajne oskrbe?

V skladu z 11. členom ZDOsk-1 so do dolgotrajne oskrbe upravičeni vsi, ki:

- so obvezno zavarovani za dolgotrajno oskrbo - *to so avtomatsko vsi, ki imajo obvezno zdravstveno zavarovanje in so starejši od 18 let,*
- stalno ali začasno bivajo v Republiki Sloveniji,
- se na podlagi ocene upravičenosti iz 36. člena tega zakona uvrstijo v kategorijo dolgotrajne oskrbe - *to so vsi, ki se na podlagi ocene ali izvida uvrstijo v eno od petih kategorij dolgotrajne oskrbe.*

Torej, če človek, ki potrebuje oskrbo, nima zavarovanja (v dvomu preverite na ZZZS) ali nima stalnega ali začasnega bivanja v RS, mu možnosti, ki jih bomo opisovali, ne pripadajo. Prav tako mora biti za to, da lahko koristi opisane možnosti, uvrščen v eno izmed petih kategorij potrebe po oskrbi. Potek ocenjevanja je na kratko opisan v nadaljevanju.

Kategorije in možnosti dolgotrajne oskrbe, med katerimi lahko posameznik izbere

Ko svetovalec za dolgotrajno oskrbo na vstopni točki (za vloge oddane do vključno 30. aprila 2025 pa je to storila invalidska komisija na ZPIZ) poda oceno potreb po dolgotrajni oskrbi in posledično z odločbo uvrsti posameznika v eno od 5 kategorij (12. člen ZDOsk-1), si človek, ki potrebuje oskrbo, lahko znotraj kategorije v katero je bil uvrščen, izbere eno izmed možnosti v tej kategoriji.

Tako bodo na primer tisti, ki bodo uvrščeni v 1., 2. ali 3. kategorijo, lahko izbirali med dolgotrajno oskrbo na domu, kritjem dela stroškov bivanja v domu starejših občanov (v instituciji), dnevno oskrbo ali denarnim prejemkom. Pravice načeloma niso združljive, kar pomeni, da človek ne bo mogel hkrati prejemati na primer oskrbe na domu in denarnega prejemka.

ŠTEVILO UR STORITEV V OKVIRU PRAVIC (10. ČLEN ZDOSK-1)

DOLGOTRAJNA OSKRBA	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
na domu	20 ur mesečno	40 ur mesečno	60 ur mesečno	80 ur mesečno	110 ur mesečno
v instituciji	20 ur mesečno	40 ur mesečno	60 ur mesečno	80 ur mesečno	110 ur mesečno
dnevna	7 ur mesečno	14 ur mesečno	21 ur mesečno	27 ur mesečno	37 ur mesečno
denarni prejemek	89 EUR mesečno	179 EUR mesečno	268 EUR mesečno	357 EUR mesečno	491 EUR mesečno
oskrbovalec družinskega člana	/	/	/	1,2 kratnik minimalne plače za enega uporabnika	1,2 kratnik minimalne plače za enega uporabnika
oskrbovalec dveh družinskih članov	/	/	/	1,8 kratnik minimalne plače za dva uporabnika	1,8 kratnik minimalne plače za dva uporabnika

Kot že omenjeno, se je v Sloveniji do 1. julija 2025 od vseh pravic iz Zakona o dolgotrajni oskrbi izvajala le možnost oskrbovalca družinskega člana. To pravico lahko uveljavljajo ljudje, uvrščeni v 4. in 5. kategorijo, torej tisti, ki potrebujejo visoko stopnjo oskrbe in so kot obliko pomoči izbrali oskrbo s strani družinskega člana. Ocenjevanje se je tako do 1. junija letos izvajalo le za te ljudi.

Posamezne ostale možnosti in s tem povezane kategorije znotraj zakona o dolgotrajni oskrbi pa se uveljavljajo postopoma v letu 2025. V tem zvezku bomo predstavili pravice, ki stopijo v veljavo julija 2025, in sicer dolgotrajno oskrbo na domu, e-oskrbo ter storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti. Pravice, ki bodo v veljavo stopile decembra – dolgotrajna oskrba v instituciji in denarni prejemek – bomo obravnavali takrat, ko bodo dejansko začele veljati.

ODLOČITEV ZA DOLGOTRAJNO OSKRBO NA DOMU

Dolgotrajna oskrba na domu je oskrba, ki se izvaja na domu posameznika. Zajema storitve pomoči pri osnovnih dnevnih opravilih (kot so hranjenje, osebna higiena, oblačenje ipd.) in podpornih dnevnih opravilih (kot so gospodinjska opravila, nakup živil, priprava obrokov ipd.) ter storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila (npr. spremljanje krvnega tlaka, sladkorja itd.)

Koliko pomoči človeku pripada, je odvisno od tega, v katero kategorijo dolgotrajne oskrbe je uvrščen. Poleg tega lahko vsak, ki prejema oskrbo na domu, koristi tudi dodatni storitvi: e-oskrbo in storitve za ohranjanje in krepitev samostojnosti.

OBSEG IZVAJANJA STORITVE DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU

	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
DOLGOTRAJNA OSKRBA NA DOMU	20 ur mesečno	40 ur mesečno	60 ur mesečno	80 ur mesečno	110 ur mesečno

POZOR:

Dolgotrajna oskrba na domu je nova oblika pomoči, ki jo odobri svetovalec za dolgotrajno oskrbo na vstopni točki po oceni potreb. Storitev je krita s strani Zakona o dolgotrajni oskrbi in je za upravičenega posameznika brezplačna.

Pomoč na domu po Zakonu o socialnem varstvu izvajajo občine prek javnih zavodov ali koncesionarjev. Namenjena je predvsem starejšim ljudem, ki potrebujejo pomoč pri osnovnih opravilih, gospodinjsko pomoč ali pomoč pri ohranjanju socialnih stikov. Storitev je plačljiva, a občina najmanj 50% (v praksi pa okoli 70%) stroškov subvencionira. Pomoč na domu bo ostala aktualna predvsem za posameznike, ki ne bodo dosegli praga dolgotrajne oskrbe.

Patronažna služba je del zdravstvenega sistema in jo izvajajo patronažne medicinske sestre. Nudi zdravstveno nego na domu (npr. oskrbo ran, injekcije) na napotilo zdravnika. Storitev je za uporabnika brezplačna, ker jo krije zdravstveno zavarovanje. Izvajanje dolgotrajne oskrbe nima vpliva na izvajanje patronažne službe.

ODLOČITEV ZA OSKRBOVALCA DRUŽINSKEGA ČLANA

Ali pride pravica do oskrbovalca družinskega člana v poštev za vas in kako jo pridobite?

Izbrati pravico do oskrbovalca družinskega člana pomeni, da človek, ki potrebuje oskrbo, meni da je zanj najboljše, da ga oskrbuje za to zaposlen in plačan družinski član (ki to seveda želi in se s tem strinja). S tem se odloči, da v tem času ne bo koristil drugih možnosti (npr. plačane oskrbe na domu, ne bo šel v dom starejših občanov ali prejel direktnega denarnega prejemka). Družinski član - oskrbovalec se lahko zaposli za 100% ali 50% (v tem primeru si oskrbo delita dva družinska člana, ki vsak oskrbuje 50%) in je v času svoje zaposlitve kot oskrbovalec družinskega člana deležen vseh pravic redne zaposlitve kot so npr. dopust, zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, teče mu delovna doba, v primeru bolniške je predvideno kritje. Za svoje delo je plačan 1,2-kratnik oz. 1,8-kratnik (če skrbi za dve osebi hkrati) minimalne plače, pripada pa mu tudi obvezno izobraževanje in svetovanje.

Za izbiro pravice do oskrbovalca družinskega člana mora biti izpolnjenih nekaj osnovnih pogojev - tako s strani človeka, ki želi koristiti to pravico, kot s strani njegovega družinskega oskrbovalca. Ocenjevanje zato poteka na dveh nivojih.

Človek, ki potrebuje oskrbo in si želi, da bi to oskrbo nudil plačan družinski član, mora najprej izpolnjevati pogoje za pridobitev pravic po Zakonu o dolgotrajni oskrbi (glej str. 3) in mora biti uvrščen v 4. ali 5. kategorijo.

*Po novem je lahko oskrbovalec družinskega člana tudi upokojenec (več na strani 11). Sicer pa si več o tem, kako pridobite pravico do oskrbovalca družinskega člana in kaj to pomeni, lahko preberete v prvi izdaji novičnika (junij 2024) ali v **1. zvezku**, ki je dostopen na spletni strani Inštituta Antona Trstenjaka.*

E-OSKRBA

Gre za storitve na daljavo, ki uporabniku omogočajo varnost in samostojnost v domačem okolju s pomočjo pametnih naprav – na primer osebnih alarmov, senzorjev za dim ali plin, detektorjev padcev in GPS sledilcev. Te naprave so lahko povezane z asistenčnim centrom ali z mobilnim telefonom človeka, ki ga izbere uporabnik. V primeru težav sistem sam sproži alarm, pomoč pa je na voljo 24 ur na dan.

Storitev se lahko koristi skupaj z vsemi drugimi pravicami dolgotrajne oskrbe, razen če je oseba v celodnevni oskrbi v instituciji.

Država storitev sofinancira:

- 25 evrov mesečno za redno uporabo,
- 50 evrov enkratno za začetno namestitev opreme.

Posameznik, ki želi uporabljati e-oskrbo sklene pogodbo s ponudnikom e-oskrbe.

Do e-oskrbe so upravičeni vsi, ki imajo pravico do dolgotrajne oskrbe in pri katerih svetovalec oz. koordinator dolgotrajne oskrbe menita, da tovrstna podpora dosega pričakovani namen. Poleg tega so do e-oskrbe upravičeni tudi ljudje, stari 80 let ali več, če zdravnik, patronažna sestra ali center za socialno delo presodijo, da je ta pomoč potrebna. To pomeni, da ljudje starejši od 80 let za e-oskrbo lahko zaprosijo tudi, če ne potrebujejo še dolgotrajne oskrbe.

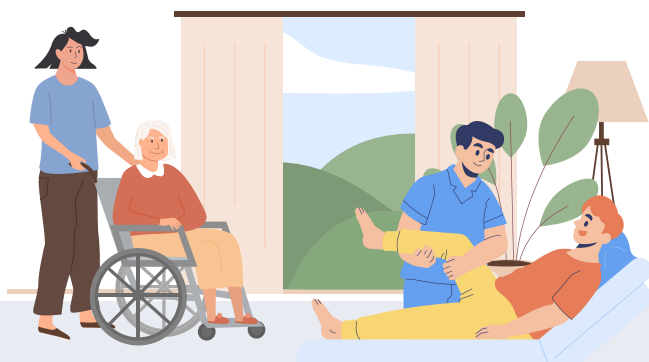

STORITVE ZA KREPITEV IN OHRANJANJE SAMOSTOJNOSTI

Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti pomagajo ljudem, da čim dlje ostanejo aktivni in samostojni. Namenjene so predvsem preprečevanju poslabšanja zdravstvenega stanja.

Vključujejo svetovanje, psihosocialno podporo, pomoč pri prilagoditvi doma ter podporo ljudem z demenco. Izvajajo jih različni strokovnjaki, kot so socialni delavci, delovni terapevti, fizioterapevti, kineziologi in socialni gerontologi.

Obseg pomoči je določen glede na posameznikovo ocenjeno kategorijo. Storitve je mogoče kombinirati z drugimi oblikami dolgotrajne oskrbe.

OBSEG IZVAJANJA STORITVE ZA KREPITEV IN OHRANJANJE SAMOSTOJNOSTI

	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
STORITEV ZA KREPITEV IN OHRANJANJE SAMOSTOJNOSTI	12 ur letno	24 ur letno	48 ur letno	30 ur letno	24 ur letno

Od 1. junija 2025 lahko na pristojni vstopni točki vložite splošno vlogo za uveljavljanje pravic do dolgotrajne oskrbe!

Splošna vloga za uveljavljanje pravic do dolgotrajne oskrbe je prvi korak v procesu odločanja o vaši upravičenosti do pravic v okviru dolgotrajne oskrbe. Oddaji vloge bo sledil obisk svetovalca za dolgotrajno oskrbo, ki bo ocenil upravičenost do oskrbe. V primeru upravičenosti do dolgotrajne oskrbe, vam bo nato CSD izdal odločbo.

Postopek za pridobitev pravic dolgotrajne oskrbe (DO)

1. Oddaja vloge na vstopno točko (pristojni Center za socialno delo)

- Vlogo vloži zavarovana oseba, njen pooblaščenec, skrbnik ali skrbnik za posebni primer ali po uradni dolžnosti, kadar tako določa ta zakon.
- Vstopna točka vlogo pogleda in ugotovi, ali je popolna in ali obstajajo splošni pogoji za pridobitev pravic do DO (glej str. 4).

2. Ocena upravičenosti na domu

- Se izda na podlagi ocene: 1. zmožnosti gibanja v okolju, kjer človek prebiva; 2. kognitivnih in komunikacijskih sposobnosti; 3. vedenja in duševnega zdravja; 4. sposobnosti samooskrbe v okolju, kjer človek prebiva; 5. sposobnosti spoprijemanja z boleznijo in z zdravljenjem bolezni povezanih zahtev in obremenitev; 6. poteka vsakdanjega življenja in socialnih stikov; 7. sposobnosti glede aktivnosti izven domačega okolja in 8. sposobnosti opravljanja gospodinjskih opravil v okolju, kjer človek prebiva.
- Svetovalec za DO izdela oceno upravičenosti na domu tistega, ki je zaprosil za DO (s pomočjo ocenjevalne lestvice). Oceno lahko posameznik potrdi ali se nanjo pritoži.
- Vstopna točka pripravi načrt priporočenih storitev DO.

3. Izdana odločba

- Izrek odločbe = zavarovani osebi se prizna pravice do DO.
- Upravičenec dokazilo o prenehanju primerljive pravice dostavi koordinatorju DO pri izbranem izvajalcu, s katerim namerava skleniti osebni načrt.

4. Izbor storitev DO

Trenutno na vstopnih točkah CSD sprejemajo naslednje vloge, do katerih lahko dostopate preko spletne strani Ministrstva za solidarno prihodnost ali s skeniranjem spodnjih črtnih kod:

VLOGA ZA OSKRBOVALCA
DRUŽINSKEGA ČLANA

VLOGA ZA
DOLGOTRAJNO OSKRBO

VLOGA ZA E-OSKRBO

POTRJENA NOVELA ZAKONA O DOLGOTRAJNI OSKRBI

Vlada RS je v juniju 2025 na seji potrdila predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki prinaša nekaj novosti:

- **Možnost vključitve upokojencev kot oskrbovalcev družinskih članov.** Po novem tudi upokojenci lahko postanejo oskrbovalci družinskih članov. V tem primeru prejmejo nadomestilo v višini 1,2 x minimalne plače, ali 1,8 x minimalne plače za skrb za dva družinska člana, poleg tega pa še 40 odstotkov svoje pokojnine.
- **Poenostavljen prehod iz obstoječih oblik pomoči.** Uporabnikom, ki že prejemajo pravice iz obstoječega sistema (npr. dodatek za pomoč in postrežbo), bo omogočen lažji prehod v sistem dolgotrajne oskrbe brez ponovnega ocenjevanja.
- **Neprekinjena oskrba ob prehodu v polnoletnost.** Mladostniki, ki prejemajo oskrbo do 18. leta, bodo avtomatsko vključeni v sistem dolgotrajne oskrbe, brez prekinitve storitev.
- **“Kapica” na višino oskrbnine,** kar pomeni, da noben uporabnik ne bo plačeval več od zajamčene pokojnine. Ta sprememba začne veljati 1. decembra 2025 in naj bi bistveno zmanjšala stroške za uporabnike domov za starejše.
- **Novela naslavlja tudi kadrovske izzive na področju dolgotrajne oskrbe.** Iz državnega proračuna bodo kriti vsi dvigi plač iz naslova plačne reforme, kot tudi delo upokojencev in študentov, ki bodo pomagali pri nadomeščanju kadrovskega primanjkljaja. Zavodom, ki izvajajo dolgotrajno oskrbo, je bilo priporočeno, naj izvedejo vse možne dvige plačnih razredov v okviru zakonodajnih možnosti. Ukrepi, povezani s kadri, ne bodo bremenili samih izvajalcev, prav tako pa se zvišanje plač zaposlenih ne bo preneslo na uporabnike v obliki višjih stroškov.
- **Nadaljevanje projekta E-oskrba na daljavo,** v katerega je bilo vključenih 5000 posameznikov, je bilo prav tako vključeno v novelo, kar pomeni, da bodo vsi dosedanja uporabniki storitev lahko nemoteno nadaljevali z uporabo tudi po izteku obstoječega projekta.

PLAČILO PRISPEVKA ZA DOLGOTRAJNO OSKRBO

S 1. julijem 2025 bo začel veljati nov **obvezni prispevek za dolgotrajno oskrbo**. Prispevek je namenjen vzpostavitvi sistema, ki bo omogočal pomoč vsem tistim, ki zaradi starosti, bolezni ali invalidnosti potrebujejo podporo pri vsakodnevnih opravilih – doma ali v ustanovi.

Kaj to pomeni v praksi?

Od 1. 7. 2025 bomo vsi, ki prejemamo plačo ali pokojnino, prispevali del za dolgotrajno oskrbo. Prispevek bo znašal:

- 1 % od bruto plače – za delavce,
- 1 % bruto plače – za delodajalce,
- 2 % od bruto plače – za samozaposlene in kmete,
- 1 % od neto pokojnine – za upokojence.

Prispevka **ne bo potrebno plačevati** za zavarovane osebe, ki so v obveznem zdravstvenem zavarovanju in posledično v obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo zavarovane kot družinski član:

- otroci (zavarovančevi otroci in otroci, ki so z odločbo nameščeni v družino z namenom posvojitve),
- pastorki, ki jih zavarovanec preživlja,
- vnuki, bratje, sestre in drugi otroci brez staršev, ki jih je zavarovanec vzel k sebi in jih preživlja, če jih zakon, ki ureja obvezno zdravstveno zavarovanje, določa za otroke.

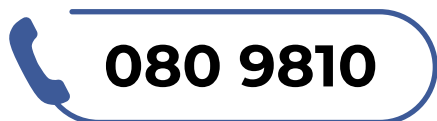

Prispevek se bo samodejno odtegnil od plače, pokojnine ali pa ga bodo samozaposleni plačali skupaj z ostalimi prispevki preko FURS-a.

KLICNI CENTER 114

Za ažurne, verodostojne in celovite informacije o dolgotrajni oskrbi lahko do 30. junija 2025 pokličete na brezplačno telefonsko številko **080 9810 (Kontaktni center za dolgotrajno oskrbo na Ministrstvu za solidarno prihodnost)**, od 1. julija 2025 dalje pa bo na vprašanja s področja dolgotrajne oskrbe odgovarjal le še **klicni center 114**.

Do 30. junija 2025

Za vprašanja o dolgotrajni oskrbi lahko pokličete brezplačno številko 080 9810.

Od 1. julija 2025 dalje

Vprašanja s področja dolgotrajne oskrbe bo prevzel državni klicni center na številki 114.

Klicni center 114 je Vlada RS vzpostavila kmalu po poplavih avgusta 2023 za hiter in učinkovit odziv na stisko prebivalcev. Na strani klicnega centra so zapisali: "Zaradi pozitivnih odzivov in velikega zaupanja javnosti je številka 114 postala nepogrešljiv vir informacij tudi pri drugih pomembnih družbenih vprašanjih."

Trenutna ključna področja našega svetovanja so:

- dolgotrajna oskrba,
- pokojninska reforma,
- obnova po poplavih 2023."

KJE ŠE LAHKO NAJDEM VEČ INFORMACIJ O DOLGOTRAJNI OSKRBI, STORITVAH, POSTOPKIH IN VLOGAH?

- **Vstopne točke za dolgotrajno oskrbo** na 16 območnih centrih za socialno delo (seznam na zadnjih straneh zvezka)
- **Spletna stran Ministrstva za solidarno prihodnost**
<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/dolgotrajna-oskrba/pravice-in-storitve/>
- **Klicni center za osnovne informacije o dolgotrajni oskrbi** na brezplačni telefonski številki 114 (od 1. julija 2025)

**SLOVENSKO ZDRUŽENJE
NEFORMALNIH OSKRBOVALCEV**

Če oskrbujete ali vas te teme zanimajo, vas vabimo, da se brezplačno in brez obveznosti pridružite Slovenskemu združenju neformalnih oskrbovalcev pod okriljem Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje, ki je pripravil to informativno gradivo. Za članstvo pišite na info@iat.si.

Vabljeni pa tudi na spletno stran Inštituta Antona Trstenjaka, kjer smo za vas zbrali gradivo in povezave:

- **1. zvezek** z osnovnimi informacijami o zakonu in predstavitvijo prve pravice, ki se izvaja od 1. 1. 2024 (Pravica do oskrbovalca družinskega člana);
- **2. zvezek**, ki nadgrajuje znanje in vas podrobneje seznani z novostmi - predvsem pravicami, ki v veljavo stopajo s 1. 7. 2025 (Pravica do dolgotrajne oskrbe v instituciji in pravica do denarnega prejema).
- **Uporabne povezave** (vstopne točke, obrazci, usmeritve za občine itn.)

VSTOPNE TOČKE ZA DOLGOTRAJNO OSKRBO

- S 1. januarjem 2024 je v Sloveniji zaživel **16 vstopnih točk za dolgotrajno oskrbo**, ki so vzpostavljene kot osrednja regijska središča na posameznih centrih za socialno delo (CSD).
- Glavni nameni vstopnih točk so:
 - informiranje glede pravic do dolgotrajne oskrbe;
 - vzpostavitev prvega stika z upravičenci in svojci ter skupaj z njimi načrtovati naslednje korake;
 - vodenje celotnega postopka ugotavljanja, ali ste upravičeni do pravic do dolgotrajne oskrbe;
 - pomoč pri pripravi načrta storitev;
 - svetovanje pri odločanju o željenem tipu storitve;
 - sodelovanje s koordinatorjem dolgotrajne oskrbe, z izvajalci storitev in drugimi akterji.

Za Občino Žiri je pristojen:

CENTER ZA SOCIALNO DELO GORENJSKA

- Naslov: Koroška cesta 21, 4000 Kranj
- Kontaktna oseba: Maja Svetina, 04 620 48 01,
dolgotrajna.csdgoren@gov.si
- Vloge za dolgotrajno oskrbo se oddajajo na e-kontakt:
dolgotrajna.csdgoren@gov.si

Vir fotografije: Vlada Republike Slovenije

*Trdno je lahko le drevo,
ki ga neprestano stresa
veter. Ko se upogiba,
požene močnejše korenine.
– Seneka*

“HIŠA GENERACIJ”

Z vami delimo še drugi del intervjuja, ki smo ga objavili v prešnji številki glasila Domača oskrba. Z gospo Lucijo Zakeršnik, koordinatorico storitev v Hiši generacij v Gorenji vasi smo se tokrat pogovarjali o začasnih namestitvah.

Nam lahko poveste kaj več o začasnih namestitvah?

Začasna namestitev je oblika institucionalnega varstva, namenjena posameznikom, ki zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja, poškodbe, po odpustu iz bolnišnice ali začasne odsotnosti svojcev potrebujejo celodnevno oskrbo (24 ur na dan). Za začasno namestitev imamo na voljo 8 dvoposteljnih sob.

Začasna namestitev je tudi odlična priložnost, da se uporabniki spoznajo bivanju v domu za starejše. V začasni namestitvi zagotavljamo bivanje in varovanje, skupaj z zdravstveno nego ter osnovno in socialno oskrbo. Uporabnikom nudimo pomoč pri opravljanju osnovnih življenjskih aktivnosti, kot so vzdrževanje higiene telesa, pomoč pri izločanju oziroma odvajanju, pri gibanju in počivanju ter pri hranjenju in pitju. Poskrbimo tudi za prehrano, ki vključuje zajtrk, kosilo, malico in napitke, po potrebi prilagojeno dietnim potrebam. Poleg tega so uporabnikom na voljo prostočasne aktivnosti in razvedrilne dejavnosti, ki prispevajo k prijetnemu in aktivnemu bivanju.

Komu je ta oblika socialnega varstva namenjena ? Kdo so uporabniki (trenutno če obstaja najbolj pogosta oblika uporabnikov)? Kakšni so razlogi, zaradi katerih se ljudje običajno odločijo za začasno namestitev? So razlogi bolj zdravstveni, socialni, povezani s premostitvenimi potrebami ...?

Začasna namestitev je namenjena uporabnikom, ki potrebujejo celodnevno oskrbo za določen čas. Začasni sprejem traja po dogovoru oz. največ 90 dni. Razlogi so različni: največkrat gre hitro poslabšanje zdravstvenega stanja in odsotnost svojcev. Večkrat pridejo k nam uporabniki iz bolnišnic, po kakšnih operacijah in tukaj okrevajo do te mere, da potem lahko sami skrbijo zase. Nekateri uporabniki prihajajo mesečno za par dni, ko so svojci na službenih potovanjih. V času počitnic in dopustov imamo največjo zasedenost, ker gredo svojci na dopust.

Mogoče je tukaj za poudariti, da namen začasnih namestitev ni, da se v začasnih namestitvah čaka na stalno namestitev. Treba se je zavedati, da ne glede na to ali se uporabnik začasne namestitve po preteku le te dobi stalno namestitev, se začasno bivanje prekine in se vrača v domačo okolje.

Kako potekajo začasne namestitve? Kakšen je povprečen čas, ki ga uporabniki preživijo v začasni namestitvi?

Začasna namestitev poteka zelo podobno kot stalna namestitev v domu, s to razliko, da je ta časovno omejena na največ 90 dni. Povprečen čas bivanja uporabnikov se zelo razlikuje glede na razlog vključitve v začasno namestitev. Opažamo, da so za čas poletnih počitnic in ostalih šolskih počitnic termini vključitve krajši. Takrat se uporabniki največkrat vključujejo, zaradi odsotnosti svojcev.

Kje lahko zainteresirani pridobijo prošnjo oziroma oddajo vlogo začasne namestitve?

Bodoči uporabnik potrebuje prošnjo za sprejem, ki ji priloži zdravniško mnenje o zdravstvenem stanju. Vlogo lahko odda osebno po predhodnem dogovoru, pošlje na naslov CSS Škofja Loka, Stara Loka 31, Škofja Loka ali jo pošlje elektronsko na naslov info@css-sl.si. Pred samo oddajo prošnje je priporočeno, da v socialni službi CSS Škofja Loka preveri razpoložljivost željenega termina.

Kakšna je cena te storitve?

Cenačasne namestitve je določena v skladu z določili Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev in je odvisna od razvrstitve uporabnika v kategorijo oskrbe. Giblje se od 26,33€/dan (Oskrba I) do 34,40€/dan (Oskrba IV), cena velja za dvoposteljne sobe. Cenik začasnih /kratkotrajnih namestitev je objavljen na spletni strani www.css-sl.si.

In kolikšna je zasedenost začasne namestitve v vaši instituciji?

Začasne namestitve so 100-odstotno zasedene, zato je potrebna predhodna rezervacija. Razmere pa se nenehno spreminjajo – poleg novih rezervacij občasno prihaja tudi do odpovedi, kar je lahko posledica različnih razlogov, kot so selitev starejših v dom, smrt ali druge okoliščine. Zato vedno priporočamo, da nas pokličete in preverite, ali je morda prosto mesto na voljo. Za čas poletnih počitnic in drugih šolskih počitnic pa svetujemo, da se na nas obrnete vsaj pol leta vnaprej.

Ali obstajajo možnosti sofinanciranja ali subvencij za uporabnike z nižjimi dohodki? Kako se lahko uporabniki pozanimajo o tem?

Naše storitve so del institucionalnega varstva starejših in tako kot za vse ostale storitve tudi tu veljajo enaka pravila za oprostitve plačil, oziroma za sofinanciranje. Center za socialno delo lahko za upravičence storitev ali zavezance za plačilo odloči o delni ali celotni oprostitvi plačila storitev, po merilih, ki jih predpiše Vlada Republike Slovenije. Uporabniki ali zavezanci za plačilo na pristojen Center za socialno delo oddajo Vlogo za uveljavljanje pravice do oprostitve plačila socialno varstvenih storitev. Po navadi se ti postopki sprožijo že ob podpisu dogovora za izvajanje storitve in upravičencem pomagamo pri izpolnjevanju in oddajanju vloge.

Ali so določene omejitve za sprejem v storitve? Na primer, starostne omejitve, zdravstvene zahteve ali kapacitete za zagotavljanje posebne oskrbe?

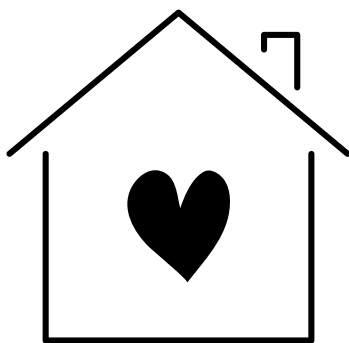
Vse prošnje obravnava Komisija za sprejem, premestitev in odpust, ki ugotavlja upravičenost do storitev začasnega varstva ali dnevnega varstva. Komisija pregleda tudi priloženo zdravniško mnenje, na podlagi katerega ugotavlja ali je namestitev v Hiši generacij možna. Ena izmed omejitev je, da namestitve ne moremo ponuditi uporabnikov, ki potrebujejo varovani oddelek, saj ga Hiša generacij nima.

Kaj bi želeli sporočiti družinam, ki razmišljajo o vključitvi svojega bližnjega v dnevno varstvo ali začasno namestitev?

Da nas pokličejo, da se dogovorimo za ogled Hiše generacij in informativni sestanek, na katerem bodo pridobilo vse potrebne informacije. Verjamem, da bodo po ogledu od nas odhajali z dobrim občutkom in se bodo tako lažje odločali za vključitev v dnevno varstvo ali začasno namestitev.

Bi mogoče še kaj dodali oziroma smo kakšno informacijo, ki bi jo bilo dobro deliti z bralci izpustili?

Z izgradnjo Hiše generacij se je zagotovilo širitev socialno varstvenih storitev v skupnosti, ki predstavljajo možnost izbire in pogoje, da lahko starejši čim dlje ostanejo v domačem okolju. Hiša generacij je velika pridobitev za Poljansko dolino kot tudi širšo okolico. Veliko zaslug in posluha za starejše je treba pripisati Občini Gorenja vas Poljane, brez katere, Hiše generacij danes ne bi bilo.

Hiša generacij v Gorenji vasi

Sestranska vas 44, 4224 Gorenja vas
Telefon: (04) 620 72 60

Pogovor je pripravila Leja Žakelj.

PREDAVANJE O DEMENCI ZA DRUŽINSKE OSKRBOVALCE

V Jobstovi dvorani žirovske župnije je 3. marca 2025 potekalo predavanje o demenci, ki ga je vodila Biljana Djaković, predsednica Društva Spominčica Škofja Loka.

Predavanje je bilo namenjen predvsem prostovoljcem iz doma SeneCura Žiri, ki so na intervizijah izpostavili izzive pri delu z osebami z demenco. Pridružili so se tudi člani skupine svojcev in drugi občani, kar kaže na veliko zanimanje za temo. Predavateljica je predstavila značilnosti demence – kronične, napredujoče bolezni možganov, ki vpliva na spomin, mišljenje, orientacijo in presojo. Poudarila je, da pozabljivost še ne pomeni nujno demence, a se z leti verjetnost bolezni povečuje.

V Sloveniji z demenco živi več kot 43.000 ljudi, posredno pa prizadene še mnoge svojce in oskrbovalce. Predavateljica je izpostavila pomen zgodnjega prepoznavanja znakov in pravočasne diagnostike, saj zdravila najbolje učinkujejo v začetni fazi. Tveganje povečujejo tudi osamljenost, nizka miselna aktivnost in depresija. Ključni so razumevanje, potrpežljivost in prilagajanje osebi z demenco, ki se sama okolici več ne more prilagajati.

Predavateljica Biljana Djaković je poudarila pomembnost zdravniškega pregleda ter vloge svojcev pri opazovanju sprememb. S svojimi izkušnjami je temo približala udeležencem in jih spodbudila k večji empatiji. Predavateljica Biljana Djaković je opozorila tudi na pomembnost obiska pri zdravniku, pri čemer imajo svojci ključno vlogo pri opazovanju sprememb. S svojimi osebnimi izkušnjami je predavateljica temo približala udeležencem in jih spodbudila k večji empatiji.

Iskrena hvala Biljani Djaković za strokovno in čustveno obogatitev dogodka.

S podobnimi izobraževanji, ki so namenjena vsem, ki jim tako znanje lahko koristi bomo nadaljevali tudi prihodnje leto.

Vabljeni, da se nam pridružite!

KAJ PRINAŠA NOVI ZAKON? POSVET O ZDOSK-1 V ŽIREH

Inštitut Antona Trstenjaka je v sodelovanju z Občino Žiri 18. junija 2025 v Kulturnem središču Stare Žiri organiziral predstavitev Zakona o dolgotrajni oskrbi z naslovom Kaj prinaša novi zakon? Dogodek je bil del prizadevanj Starosti prijazne občine, namenjen pa je bil predvsem družinskim in drugim neformalnim oskrbovalcem, starejšim ter drugim, ki potrebujejo ali nudijo oskrbo.

Predstavitev je vodila Ana Ramovš, dr. med. z Inštituta Antona Trstenjaka, ki je na razumljiv način predstavila ključne informacije o sistemu dolgotrajne oskrbe. Udeleženci so prejeli pregled nad vsebino zakona, postopki za uveljavljanje pravic ter predvidenimi fazami uveljavitve. Poudarek je bil tudi na vlogi družinskih oskrbovalcev in na praktičnih vidikih njihovega vključevanja v sistem dolgotrajne oskrbe.

Posvet je bil priložnost za odprto razpravo – udeleženci so lahko zastavili vprašanja in izrazili pomisleke glede novih rešitev. Poudarjeno je bilo, da se je z roki in postopki treba pravočasno seznaniti. Ramovševa je navzoče pozvala, naj vloge oddajo čim prej, saj so postopki lahko dolgotrajni. **Podrobnejša predstavitev zakona sledi v ločenem prispevku, saj prinaša številne spremembe, pomembne tudi za družinske oskrbovalce.**

SLOVENSKO ZDRUŽENJE NEFORMALNIH OSKRBOVALCEV

Slovensko združenje neformalnih oskrbovalcev je organizirano pod okriljem Inštituta Antona Trstenjaka in povezuje družinske ter druge neformalne oskrbovalce iz vse Slovenije. Namen združenja je širjenje informacij in to da, kot je rekel prof. Anton Trstenjak, na področju domače oskrbe 'Skup držimo'. Le oskrbovalci sami namreč vemo, kaj potrebujemo in povezani imamo večjo možnost, da si tudi v Sloveniji uredimo potrebno pomoč – možnost usposabljanja in povezovanja, možnost oddiha, pomoč v obliki storitev na domu ter dnevnega varstva, finančno pomoč, svetovanje in čustveno podporo.

Člani združenja **brezplačno prejemamo e-novičnik**; redne novice s področja oskrbe: od čisto praktičnih, kako pomagati bližnjemu in se bolje znajti v oskrbi, do obvestil o predavanjih in izobraževanjih ter o dogajanju na področju oskrbe pri nas v Sloveniji in v Evropi.

Pridružite se nam!

Za prijavo v Slovensko združenje družinskih oskrbovalcev nam pišite na elektronski naslov ali nas pokličite po telefonu. Članstvo je enostavno in brezplačno. Več informacij in prijava na na:

oskrbovalci@iat.si

064/299-599

skupina Družinski oskrbovalci

www.inst-antonatrstenjaka.si

SPLETNA STRAN

Nekaj gradiva smo za vas zbrali na spletni strani Inštituta Antona Trstenjaka. Med pogostimi vprašanji in odgovori boste morda našli odgovor na svojo dilemo, če vašega odgovora še ni na seznamu, pa vas vabimo, da nam vprašanje pošljete po elektronski pošti in bomo nanj odgovorili.

FACEBOOK SKUPINA

Tisti, ki uporabljate Facebook, se nam lahko pridružite v skupini Družinski oskrbovalci, kjer tedensko objavljamo kratke prispevke na temo družinske in dolgotrajne oskrbe.

USPOSABLJANJE IN SKUPINE SVOJCEV

Pridružite se lahko Skupini svojcev ali kateremu od Usposabljanj za družinske in druge neformalne oskrbovalce®, ki jih izvajamo po različnih krajih v Sloveniji. Usposabljanje obsega osnovno znanje nege, poznavanje bolezni, učenje komunikacije in druge za oskrbo pomembne teme, omogoča izmenjavo izkušenj, na njem pa sodelujejo strokovnjaki različnih področij. Če želite izvedeti, kje potekajo usposabljanja in skupine svojcev, nas kontaktirajte.

YOUTUBE KANAL

Na YouTube kanalu Inštitut Antona Trstenjaka najdete kratke filme na temo nege, oskrbe in skrbi zase. Pogledate si lahko, kako z izvajanjem vaj na postelji pomagati k boljši gibljivosti, kako v starosti prilagoditi stanovanje, kako slabo pokretnega pripraviti za spanje, kako človeka prestaviti po postelji, ... Prisluhnete pa lahko tudi zgodbam družinskih oskrbovalk ter rešitvam, ki so jih našle.

SVETOVALNI TELEFON

Za nasvet nas od ponedeljka do petka od 9. do 15. ure lahko pokličete na telefonsko številko: **064/299-599**

SKUPINA SVOJCEV ŽIRI

Skupina svojcev je namenjena vsem, ki doma redno ali občasno skrbite za svoje bolne, starostno onemogle ali invalidne svojce, prijatelje ali znance. V Sloveniji v tem trenutku za nekoga skrbi približno vsak deseti Slovenec, v tej vlogi pa se človek nemalokrat znajde nenadoma, včasih nepričakovano. Za dobro oskrbo svojca ali znanca je pomembna učinkovita podpora zdravstvenega sistema in socialnega varstva preko dobrega sistema dolgotrajne oskrbe in drugih podpornih servisov. Poleg tega pa je pomembno tudi izobraževanje in medsebojna opora na principu samopomoči. Namen skupine: nudi trajen prostor za izmenjavo dobrih izkušenj in za reševanje vsakodnevnih izzivov družinskih oskrbovalcev, kot so na primer skrb za dementnega svojca, kako se lotiti pogovora s svojcem, ko je težaven, kako pomagati svojcu pri okrevanju in vzdrževanju kondicije in tako dalje.

Vabljeni, da se nam pridružite v skupini svojcev, ki se srečuje vsako tretjo sredo v mesecu v knjižnici. Več informacij: leja.zakelj@iat.si ali 064 138 553.

PRIJAVNICA NA BREZPLAČNO GLASILO

IME IN PRIIMEK

NASLOV

TELEFONSKA ŠTEVILKA (neobvezno)

ELEKTRONSKI NASLOV

Brezplačno želim prejemati glasilo za družinske in druge neformalne oskrbovalce (obkrožite):

DA

NE

Želim biti obveščen o aktualnih dogodkih za starejše v občini po elektronski pošti ali po telefonu (obkrožite):

DA

NE

Želim se vključiti v skupino svojcev (obkrožite):

DA

NE

Zanimalo bi me izvedeti več o:

(podpis)

Obrazec izrežite in ga oddajte na Občini Žiri. Prijavite pa se lahko tudi preko telefonskega klica na številko 064 138 553 ali po elektronskem naslovu leja.zakelj@iat.si.

Zgoraj podpisani privolim, da Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje upravlja in obdeluje dane osebne podatke v skladu z izjavo o varstvu osebnih podatkov, ki je objavljena na spletni strani Inštituta ([www. http://www.inst-antonatrstenjaka.si/institut/](http://www.inst-antonatrstenjaka.si/institut/)), za naslednje namene: obveščanje, vodenje evidenc in raziskovalno delo.

